

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO

XIV

B

VAKAUSLAITOS

35

VAKAUSTOIMISTON KERTOMUS

VUODELTA 1925

HELSINKI 1926

SUOMEN VIRALLINEN TILASTO

XIV

B

VAKAUSLAITOS

35

VAKAUSTOIMISTON KERTOMUS

VUODELTA 1925

HELSINKI 1926
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Vakaustoimiston kertomus vakauslaitoksen toiminnasta vuonna 1925.

I. Vakauspiirit.

Maan jako vakauspiireihin on pysynyt ennallaan, ollen vakauspiirien lukumäärä 38. Myöskin kaupunkipiirien lukumäärä on ollut sama (30) kuin se oli edellisen toimintavuoden päättyessä.

II. Vakauslaitoksen virka- ja palvelusmiehet.

Vakaustoimisto.

Vakaustoimiston henkilökunnassa ei vuoden kuluessa ole tapahtunut mitään muutoksia.

Vakaajakunta.

Kuoleman kautta ovat seuraavat vakaajat poistuneet, nimittäin 6 piirin (Ahvenanmaan maakunta) vakaaja, majuri Joh. Baeckman, 32 piirin (Saloisten kihlakunta) vakaaja vanhempi maanmittausinsinööri A. E. Myrberg, 19 piirin (Heinolan kihlakunta) ja 73 kaupunkipiiriin (Hankoniemi) vakaaja, kaupungininsinööri A. G. Sirelius, 62 kaupunkipiiriin (Tammisaari) vakaaja insinööri G. G. Sundström sekä 53 kaupunkipiiriin (Joensuu) vakaaja vanhempi maanmittausinsinööri K. F. Palkonen.

Eron vakaajan toimesta on Vakaustoimisto pyynnöstä myöntänyt 25 piiriin (Iisalmen ja Pielisjärven kihlakunnat) vakaajalle, vanhemmalle maanmittausinsinöörille J. Saarelaiselle. Virastaan on myöskin eronnut 71 kaupunkipiiriin (Hämeenlinna) vakaaja maanmittausinsinööri T. Borgenström.

Auki joutuneisiin vakaajain toimiin on Vakaustoimisto nimittänyt, 6 vakauspiiriin vanhemman maanmittausinsinöörin K. G. Lindströmin, 32 vakauspiiriin vanhemman maanmittausinsinöörin O. A. Jaalan ja 19 piiriin vakaajaksi insinööri L. Lehtosen. Kaupunkipiireissä ovat asianomaiset valtuustot nimittäneet vakaajat nimittäin,

Hankoniemessä (73) insinööri J. Strömin, Joensuussa (53) nuoremman maanmittausinsinöörin A. A. A. Karikosken ja Hämeenlinnaan (71) vanhemman maanmittausinsinöörin Hj. Roeringin.

Täyttämättä on jäänyt Tammisaaren kaupungin (62) vakaajan toimi, jota paitsi Kajaanin (64) ja Uudenkaupungin (47) vakaajan toimet ovat edelleen olleet täyttämättä. 25 piirin vakaajan toimen täyttäminen siirtyi, hakuajan päättyessä vasta tammikuulla 1926, tähän vuoteen.

Astiankruunaajat.

Seuraavien astiankruunaajien kuolemata on vuoden aikana tehty Vakaustoimistolle ilmoitus, nimittäin: (N:o 29, piiri 6) Joh. A. Johansson, Geta; (N:o 1, piiri 27) Matti Lehtimäki Vimpeli; (N:o 8, piiri 28) Jaakko Yli-Havunen, Kauhajoki; (N:o 18, piiri 6) Anders Häggblom, Eckerö, (N:o 23, piiri 6) A. G. Engblom, Föglö; (N:o 12, piiri 29), I. E. Öberg, Raippaluoto.

Ero astiankruunaajan toimesta on pyynnöstä myönnetty J. J. Alhaselle, Kustavista (N:o 22, piiri 5), Juho Nesteelle, Alavudelta (N:o 7, piiri 27) ja Edv. Eriksonille Koivulahdelta (Kveflaks) (N:o 29, piiri 29).

Seuraavat henkilöt on Vakaustoimisto vuoden aikana nimittänyt astiankruunaajiksi, nimittäin: 34:teen piiriin talollisen K. Y. Kempvaisen Hyrynsalmen Pöytävaarasta järjestysnumerolla 14, 30:teen piiriin talollisen K. J. Björkingin Munsalan Kantlahdelta järj. num. 3.

Vuoden päättyessä oli toimivien astiankruunaajien lukumäärä 167. (174 vuonna 1924).

III. Vakaustoimiston toiminta.

Kokoukset.

Vakaustoimisto on vuoden kuluessa pitänyt kaikkiaan 19 kokousta, joissa pide-

tyt pöytäkirjat käsittävät yhteensä 196 pykälää. Ylitirehtööri K. Haatajan ollessa estettynä kokouksiin saapumasta on puheenjohtajana 16 kokouksessa toiminut kamarineuvos W. Nohrström ja 3 kokouksessa yli-insinööri A. Hannikainen. Asiantuntijoina ovat 4 kokouksessa olleet läsnä professori Hj. Brotherus ja insinööri A. Uggla ja on heille tästä suoritettu palkkiota yhteensä 480 markkaa.

Mittausvälineitä koskevat asetukset.

Tammikuun 9 päivänä julkaistiin asetus heilurilaitteella varustetuista tasavartisista vaa'oista sen ehdotuksen mukaisesti, jonka Vakaustoimisto Maatalousministeriön pyynnöstä edellisenä vuotena oli laatinut.

Vakaustoimiston määräykset ja kiertokirjeet.

Vuoden kuluessa antoi Vakaustoimisto 22 päivänä joulukuuta määräyksensä N:o 4, jotka paitse määräyksiä heilurilaitteella varustettujen tasavartisten vaa'ojen rakenteesta ja vakaamis- sekä leimaamis-ehdoista sisälsivät myös uudet muutetut määräykset heilurivaa'oista.

Vuoden 1925 aikana hyväksytyjen vaa'katyyppien ja nestemittarien sekä mitauspumpppujen rakenteesta, vakaamisesta ja leimaamisesta valmisti Vakaustoimisto kiertokirjeen N:o 10, minkä julkaiseminen siirtyi kuluvaan vuoteen.

Tehdyt alistukset ja aloitteet.

Kun voimassa olevat asetukset mittauksesta ja punnitsemisesta eivät sallineet vieterivaakain käyttöä maassamme, antoi Maatalousministeriö postihallituksen pyynnöstä Vakaustoimistolle tehtäväksi laatia ehdotus asetukseksi vieterivaa'oista, joita saataisiin käyttää pakettien ja tavara-rahTIMaksujen määräämiseen postikontto-reissa ja rautateillä. Ehdotuksensa asiasta jättikin Vakaustoimisto marraskuussa hallitukselle.

Ehdotuksensa perusteluissa huomautti Vakaustoimisto, että vieterivaakojen ra-

kenteen vuoksi on Vakaustoimisto sitä mieltä, että niitä ei voi tarkastuksessa rinnastaa vaattavien punnitsemisvälineiden kanssa vaan ovat ne merkittävät, jossa tapauksessa voidaan sallia suuremmat poikkeukset oikeasta kuin vaatuilla vaa'oilla on. Kun tämä kuitenkin ei ollut mahdollista muuttamatta erinäisiä joulukuun 31 päivänä 1921 mitoista ja painoista annetun lain kohtia, esitti Vakaustoimisto, että nämä muutokset samalla tehtäisiin ja laati ehdotuksen mainitun lain 10, 11, 12 ja 14 § muuttamisesta toisin kuuluviksi.

Paitse vieterivaakojen merkitsemisen vaatimia muutoksia, teki Vakaustoimisto ehdotuksen lakimääräisen vakaajan muuttamisesta toiseksi ehdottaen, että kokonaan tai puolittain automaattiset mitaamis- ja punnitsemisvälineet pitäisi uudelleen vaata joka toinen kalenterivuosi ja että lämpömittarien vakaaminen olisi uusittava joka kuudentena ja areometrien joka kahdentenakymmenentenä vuonna. Tämä ehdotus jätettiin Maatalousministeriölle yhdessä edellisen ehdotuksen kanssa, mutta valmistui se jätettäväksi Eduskunnalle vasta tämän vuoden kevälistuntoon.

Vielä ryhtyi Vakaustoimisto vuoden loppupuolella useiden vakaajien anomuksesta valmistamaan ehdotusta uudeksi vakaustaksaksi. Ehdotuksensa perusteluissa huomauttaa Vakaustoimisto, että vakaustaksa, joka viimeksi vahvistettiin asetuksella vuonna 1922, on vielä osittain sama kuin se oli vuonna 1886, joten on luonnollista, että markan arvon tultua vakiinnutetuksi nykyiseen, entisestään paljon alempaan arvoonsa myöskin vakaustaksa saatetaan tätä arvoa vastaavaksi, jotapaitse eräiden maksujen tasotus ja uusien vasta hyväksytyjen mitausvälinetyyppien vakausmaksut vaativat vanhan taksan uusimista ja täydentämistä. Koska ehdotus sisälsi myös vieterivaakojen merkitsemisestä kannettavat maksut, ei asetusta uudeksi vakaustaksaksi voitu hyväksyä ja julkaista ennen kuin edellämäinittu lain muutos-

ehdotus oli hyväksytty, joten tämänkin ehdotuksen lopullinen käsittely siirtyi kuluvaan vuoteen.

Kirjeenvaihto.

Vakaustoimistossa on vuoden kuluessa valmistettu ja lähetetty Valtioneuvostolle ja eri ministeriöille 28 (25)¹⁾ kirjelmää tai toimituskirjaa sekä maamme muille virastoille ja laitoksille 46 (555). Vakauslaitoksen virkamiehille on lähetetty 378 (439) kirjettä ja toimituskirjaa. Kun otetaan lukuun ulkomaisille vakauslaitoksille ja yksityisille henkilöille ja laitoksille lähetetyt kirjeet, joiden lukumäärä on ollut 107 (87), on valmistettujen toimituskirjojen luku 559 (1 106).

Vakaustoimistoon on vuoden kuluessa saapunut yhteensä 465 (351) kirjettä, anomusta ja lähetystä. Näistä on Valtioneuvostolta ja eri ministeriöiltä saapunut 35 (32), muista virastoista 33 (57), vakaajilta ja astiankruunaajilta 239 (147) sekä ulkomaisilta laitoksilta, toiminimiltä ja yksityisiltä henkilöiltä 158 (115).

Vakajaatutkinto.

Seuraavat henkilöt ovat vuoden aikana suorittaneet vakaajatutkinnon, nimittäin teknilliset ylioppilaat A. Leinonen, O. A. Louhimo, K. Sten, Y. Kivisalo, K. Urrila, V. H. Anttila, R. Nivala, L. Ronkanen, P. Viitanen sekä insinöörit Joel Ström ja Lauri Lehtonen.

Hyväksytyt mittausvälineityypit.

Vakaustoimistolle jätettyjen hakemusten nojalla on Vakaustoimistossa tarkastettu ja hyväksytty 14 heilurivaakatyyppejä ja yksi automaattinen vaunuvaaka sekä kaksi nestemittaria. Hyväksytyistä heilurivaaoista kuuluu neljä yksinkertaiseen viuhkavaakatyyppiin, viidessä viuhkavaakatyypissä on vastapainon vaihtolaite, yksi kuuluu Lindellin ja kolme »International»-heilurivaakatyyppiin ja yksi

on Toledon kaksoisheilurivaakatyyppejä. Nestemittareista on »Fix» puoliautomaattinen ja Bowser N:o 41 mittauspumppu. Hyljätty on kaikkiaan kolme vaakatyyppejä, kolme erilaista vastapainon vaihtolaitetta, yksi nestemittari ja lykätty toistaiseksi yhden puoliautomaattisen kangasmittarin hyväksyminen.

Lakimääräiset vertailut.

Vuoden kuluessa suoritettiin Vakaustoimiston metrin sekä uuden että vanhan ja kilogramman päämallien vertailut valtion vastaaviin perusmittoihin, jotka tätä tarkotusta varten siirrettiin vakaustoimistoon. Myöskin Yliopiston päämallit verrattiin vastaavalla tavalla. Kun havaintojen laskeminen vie pitemmän ajan ei niitä muiden kiireellisten töiden vuoksi ehditty loppuun suorittaa ennen vuoden loppua, joten kertomus vertailuista siirtyi kuluvaan vuoteen.

Vakausvälineet.

Vuoden kuluessa saapuivat edellisenä vuonna toiminimeltä Richter & Wiese tilatut normaalilämpömittarit. Päämallien vertailua varten hankittiin Asmannin Aspiratiopsykrometri. Omassa verstaassa valmistui kone vaakojen kestävyyskoetta varten.

Tarkastusmatkat.

Vuoden kuluessa suoritti vakausten tarkastaja lakimääräisen tarkastusmatkan. Tällöin tarkastettiin ja vaattiin uudelleen vakaajien vaa'at, punnusten ja tilavuusmittojen työmallit. Kaikkiaan vaattiin tarkastusmatkalla 97 vaakaa, 227 rautapunnusta ja 291 tilavuusmittaa. Tarkastukseen johdosta korjattiin valtion hienomekanisella laitoksella 15 vaakaa.

Vakaustyöt.

Vakaustoimistossa vaattiin vuoden aikana 244 kpl areometriä, jotka kuuluvat eri apteekeille maassamme, 15 vaakaa ja 11 messinkipunnusta. Lämpömittarien vakausta ei vielä voitu komparaattorien puutteen ja tilan ahtauden vuoksi aloittaa.

¹⁾ Sulkumerkkien välissä olevat luvut tarkoittavat vastaavia lukumääriä v. 1924.

Vakaustoimiston sivutulot.

Vuoden kuluessa on Vakaustoimistossa kannettu toimituskirjain lunastusmaksuja 950 markkaa, vakausmaksuja 2 095 markkaa 40 penniä ja kiertokirjeiden y. m. myynnistä 726 markkaa. Yhteensä on siis sivutuloja ollut 3 771 markkaa 40 penniä.

IV. Vakaajien ja astiankruunaaajien toiminta.

Seuraavissa vakauspiireissä on vuoden aikana suoritettu vakaustöitä, nimittäin Uudenmaan läänissä kaupunkipiireissä N:o 44, 57, 68 ja 73; Turun ja Porin läänissä kaupunkipiireissä N:o 46, 47, 48, 49 ja maaseutupiireissä N:o 4, 5, 7 ja 8; Hämeen läänissä kaupunkipiireissä N:o 50, 70 ja 71 sekä maaseutupiirissä N:o 11; Viipurin läänissä kaupunkipiireissä N:o 45, 51, 58 ja 61 sekä maaseutupiireissä N:o 14, 15, 16, 17 ja 18; Mikkelin läänissä kaupunkipiirissä N:o 69 ja maaseutupiireissä N:o 20 ja 22; Kuopion läänissä kaupunkipiireissä N:o 52, 53 ja 72 sekä maaseutupiireissä N:o 23, 24 ja 25; Vaasan läänissä kaupunkipiireissä N:o 54, 59, 60, 63, 65 ja 67 sekä maaseutupiirissä N:o 29 ja Oulun läänissä kaupunkipiirissä N:o 55 ja

maaseutupiirissä N:o 34 sekä valtion rautateiden vakauspiirissä N:o 37.

Vaattujen mittaamis- ja punnitsemisvälineiden lukumäärät ovat esitetyt läänittäin vuosikertomuksen loppuun lietyissä taulukoissa.

Astiankruunaaajien toiminnasta on saapunut tietoja seuraavista piireistä, nimittäin Turun ja Porin läänissä 12:lta astiankruunaaajalta vakauspiirissä N:o 5, 4:lta astiankruunaaajalta vakauspiirissä N:o 7 ja 2:lta astiankruunaaajalta vakauspiirissä N:o 9, ja 38:lta astiankruunaaajalta Ahvenanmaan piirissä N:o 6, Hämeen läänissä yhdeltä astiankruunaaajalta vakauspiirissä N:o 10, Vaasan läänissä 3:lta astiankruunaaajalta vakauspiirissä N:o 26, 4:lta piirissä N:o 27, 4:lta piirissä N:o 28, 22:lta piirissä N:o 29, 2:lta piirissä N:o 30, 7:lta piirissä N:o 31 ja Oulun läänissä 4:lta astiankruunaaajalta vakauspiirissä N:o 34 ja yhdeltä piirissä N:o 36. Saatujen ilmoitusten mukaan on siis kaikkiaan 104 astiankruunaaajaa 13 vakauspiirissä suorittanut säilytys- ja kuljetusastiat merkitsemistä v. 1925.

Vakaajat ja astiankruunaaajat ovat vaanneet ja tarkastaneet seuraavat määrät erilaisia mittaussvälineitä:

	V. 1925	V. 1924
Pituus- ja halkomittoja	2 034	3 313
Puisia mitta-astioita	4 422	3 200
Mitta-astioita metallista tai lasista	23 919	19 253
Säilytys ja kuljetusastioita	90 200	81 238
Punnuksia	95 180	66 330
Puutareita	7 028	7 674
Vaakoja	11 362	10 703
Yhteensä	234 145	191 711

Vakaajien vuonna 1925 kantamat vakausmaksut nousivat vakaajien ilmoitusten mukaan 360 282 markkaan, 90 penniin (v. 1924 on ne arvioitu noin 400 000 markaksi) ja astiankruunaaajien kantamat

merkitsemismaksut on arvioitu noin 268800 markaksi (v. 1924 noin 229 600 markaksi).

Helsingissä, Vakaustoimistossa 16 päivänä elokuuta 1926.

Walter Norhström.

Bruno Malmio.

Taulut v. 1925 vaatuista mittaamis- ja punnitsemisvälineistä.

Mitta-astioita.

	Pituusmittoja			Halkomittoja			Puusta valmistettuja					Metallista tai lasista valmistettuja							
	1 hl—50 hl	10 l—50 l	50 dl—5 l	1 hl—50 hl	10 l—50 l	50 dl—5 l	50 l—50 hl	5 l—20 l	1 l—2 l	5 cl—5 dl	Asteikolla varustettuja ja automaattis. täyttyviä.	Säilytys- ja kuljetusastioita	50 l—50 hl	5 l—20 l	1 l—2 l	5 cl—5 dl	Asteikolla varustettuja ja automaattis. täyttyviä.	Säilytys- ja kuljetusastioita	
Vakaustoimisto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uudenmaan lääni	523	141	779	—	141	779	—	99	3 170	1 395	33	—	—	—	—	—	—	—	—
Turun ja Porin lääni	832	226	820	13	226	820	—	209	4 879	1 808	14	38 184	—	—	—	—	—	—	—
Ahvenanmaan lääni	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24 315	—	—	—	—	—	—	—
Hämeen lääni	95	4	733	4	215	733	—	5	1 326	156	7	2 447	—	—	—	—	—	—	—
Viipurin »	90	—	520	—	104	520	—	17	2 322	246	10	—	—	—	—	—	—	—	—
Mikkelin »	35	1	24	1	14	24	—	11	216	35	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuopion »	46	2	239	2	13	239	—	49	2 041	239	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaasan »	237	8	419	8	17	419	—	121	3 793	1 262	—	23 285	—	—	—	—	—	—	—
Oulun »	35	—	120	—	10	120	—	10	273	58	107	1 969	—	—	—	—	—	—	—
Valtionrautatiet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koko maassa	1 893	740	3 654	28	740	3 654	6	521	18 020	5 199	173	90 200	—	—	—	—	—	—	—
Niistä:																			
Kaupunkivakaajat	1 140	571	3 157	24	571	3 157	6	438	13 792	3 786	165	—	—	—	—	—	—	—	—
Maaseutuvakaajat	753	169	497	4	169	497	—	88	4 228	1 413	8	—	—	—	—	—	—	—	—
Astiankruunaajat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Punnuksia ja vaakoja.

	Punnuksia			Vaakoja					Muita vaakoja
	1—500 mg	1—500 g	1—50 kg	Tasavartisia	Kymmenys-, sadannes- ja juoksupaino	Heiluri-vaakoja	Puntareita		
Vakaustoimisto	—	—	11	15	—	—	—	—	—
Uudenmaan lääni	707	22 309	2 159	1 071	309	463	391	1	1
Turun ja Porin lääni	335	7 935	4 034	644	406	1	5 752	—	—
Ahvenanmaan lääni	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hämeen lääni	249	8 574	16 082	2 825	2 085	—	87	—	24
Vipurin »	29	3 956	2 552	639	362	—	365	—	29
Mikkelin »	26	917	578	143	72	—	77	—	1
Kuopion »	—	1 418	1 228	197	110	—	89	—	13
Vaasan »	77	4 679	1 806	682	208	—	255	—	1
Oulun »	52	14 464	1 003	205	56	—	12	—	1
Valtion rautatiet	—	—	—	32	649	26	—	—	92
Koko maassa	1 475	64 252	29 453	6 453	4 257	490	7 028	—	162
Niistä:									
Kaupunkivakaajat	1 379	55 890	21 795	6 009	3 352	464	5 185	—	66
Maaseutuvakaajat	96	8 362	7 647	397	256	—	1 843	—	4